

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Sefer ha-Milu'im

Schönhack, Joseph

קסוי, קאהנייט

Varsha, 629 = 1869

ע תוא

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9688

ע

עא (חל"ש ח ג) גרגרין דעא ; כמו "אע" שהוא ת' עץ (האלץ) .

עאל (ת"י שמות ז כג) עאל לביתה (היגניינען) ענ' ביאה .

עאן (זכ"ל יג ה) עאן ותורין (שאף) צאן ; בע' ען ח .

עאתא (פֿרעפֿעל , אונרעכט) בע' עחא .

עב (איכס ז ח) איכה יעיב ; בל"ע עא"ב (עהרלאן) , ויהיה באורו ;

איכה הסיר ה' את כבוד בת ציון (ענטעהרט) , וכפל הענין השליך משמים ארץ תפארת ישראל .

עבדא (ויקרא כה מד) עבדן ואמהן (קנעכט , דיענער) , עבדות .

עובדא ת' מעשה (זכ"ל ס"ט) עובדא (טהאט, האנדלונג, געשיכטע) .

עבודה (זכ"ל יג:) העבודה את הטית (שוואור) ענ' שבועה .

עובט (חוס' תרומ' ז) עובטין ודורמסקניות ; גיר' הירושל'

שם "אובשין" מין ענבים כע' עבש [ונראה מהירוש' שגירסתם בתוספ' "יש בהם משום גלוי" —

א) עבץ ת' בדיל (יחזקאל כז יב) עבץ [בקצת גוס'] ע"ע בעץ (צינן) .

ב) עבץ (ירו' חלס ח) באילין דעבדין עביצין ; כמו חביצין , ע"ע , מין מאכל מעשה קדירה .

א) עבר (זכ"ל כח:) בכל פרשת העבור (וואנדערשאפט) ובנמרא שם פירושים שונים .

ב) עבר (זילס נו.) מוס עובר (פֿער-גאנגליך) פי' מתרפא , מל"מ .

ג) עבר (יומא לג:) עבורי דרעא אמוטפתא (מידען , איבער-געהן) לאחור את הקודם .

ד) עבר (ירו' סענ' ד) מקבלין לעבורא (דורכריווענדען) ל"מ .

ה) עבר (שמות יג יב) ותעבר כל פתח ולדא (בריינגען) .

עוגא (זכ"ל יא ח) ועבדין יתה עוגין (קוכען) .

עגב (זכ"ל כד.) איכא עגבות (הינטער-טהייל , בלאסע) , ובל"ע עג"ו .

עגד (חוס' דמאי ח) להתעגל עליה (זיך וועלצען) לגולל גופו .

עגלת (ירו' שנת ג) מיתן צלוחיתא בגו עגלתא (קוועללע , ברונען) גולה ובריכה .

עגם (זכ"ל יוד) לשונו עגום (שטאמ-מעלנד) , בל"ע עג"ם , לשון שאינו מובן .

עגן (ז"ק פ.) שלא ישהה העגינה שלהם (ד' לעצמע) המאוחרת והנעצרה , מל"מ .

עגריין (חוס' דמאי ד) הניח עגרון ומצא קסרי ; מיני חיטים [מא] .

עד ל"מ (שמות כ טז) עד שקר (צייגע) (שמות כח כט) והועד בבעליו (ווארנען , אנצייגען) , ענ' התראה והזהרה .

ב) עדא (משלי ז כ) יומא דעדא (פֿעסט) חג , וכן בל' פרסי .

ב) עדא (זכ"ל כד מ.) ותעדי גיריה (ווענגעהמען , ענטפֿערנען) העברה והרחקה

עודרה

[מא] עגרון (תוספת' דמאי ד) הניח עגרון ומלא קסרי [לענין חטים] ופי' המפרש תוספתא "שם מקום" אבל באמת זה העגרון הוא הנקרא צירושלמי "אגרו" [מע"ש ד' , מן האגרו על השמחית , עיי"ע אגרו] *υγρος* (פֿייכט) מין חטים לחים בטבעס , וכן גם שם קסרי *ξηρος* (טראקען) הוא מין חטים יבשים ושהחומים פֿטבעס , הנקרא צירוש' שמתית או שמחית שג"כ הוראתו "יבש" , עיי"ע .

עדודה (נ"ק יא.) יביא עדודה לב"ד (בקצ' נוס'); מע' עד ב (רויב) השלל, היא הנבלה.

עדי (זכר' יד ו) אלהן עדי וגלדי (פראַסט) תרגם "יקרות" לשון קרירות.

עדיא תר' אשה הרה (שמות כא כז) אחתא מעדיא (שוואַנגער) מע' עד ה. ת"י ויתעצב אל לבו (בראשית ו ו) ועדיין עם לביה; ענין הרהור (שהוא מלשון הריון) ומחשבה.

עדון (נ"כ מח) כל זמן שהיא ילדה יש לה עדונין; אורח כנשים (מא-נאטס-צייט ד' ווייבער) מערך עדן א (צייט).

עדק (גימין עח.) דעדק ליה הרציה; אולי צ"ל "דעדק" (דינמאכען) מע' דעדק ב; פי' שעשה א"ע דק כרי שיהא נקל לה להוציא הגט, עיי"ע ערק ד.

עדר (נ"מ פט:) עודר בתאנים (קלייבען, פפליקען); גיר' הערוך "אורה".

עדר (משלי יג יז) מין דמשרי למעדריה (העלפּען) ענ' עור, וצ"ל "דמשרי".

עדרע (ת"י בראשית כט י) בחדא מן עדרעו (אַרם) זרוע.

עדשה (תוס' סוף עירובין) אין ממלאין בעדשה; ובש"ס (שנת ס.) הגיר' "בערסא" מין מאונים גדולים.

עדית (תוס' שביע' ה) עדית שלקטה למאכל בהמה; מין צמח וירק.

עדיתא ת' מספחת (ויקרא יג ו) (גרינד) מין נגע.

עדיתא (אי"כ, מה אעידך) בערבי צווחין לביתא עדיתא; כע' עד ב (רויב) שלל.

עולא (תהלים מז ז) יכנוף עולא ליה (אונרעכט, אונרעדליכקייט), ל"מ.

עזב (פסיקתא ב) והיו משתקצות

ומתעזבות בפניהם (האָסליך, רוידיג) ענין מאוס. (ירו' קדושין ה) מצורע עויב.

עזבון; מל"מ (תהלים מט יא) ועזבו לאחרי' חילם (הינטערלאסענ-שאַפּט, ערבשאַפּט) ירושה ונחלה.

עזיא; מין עוף טמא, בע' עז ב.

עזק (חולין נד.) עוזק א' מהן בפיו. (ירו' כ"ה ב) בית יעזק כו' ששם היו עוזקין את ההלכה (שליעסען; ענ-דען) ענין אחיזה סגירה וחתימה, מע' עזק ג.

עזקתא (קס"כ, החכמה תעוז) מפמרכא לעזקתא; הוא הטבעת שבו השניים בקצה הכרכשתא.

עטמא (ירוש' מגילה ה) חדא עטמא; כמו אטמא (זייטע) עיי"ע.

עטין (ירו' מ"ק ב) שם כלי נקרא במשנה "מעטין" (קופּע) לרכך בו הזיתים.

עטעמא (ירו' סנהד' ב) אייתי עטעמא; כמו "עטא וטעמא" (בעוויון) הוכחה.

עטר (צילא ה.) לעטר שוקי ירושלים (ציערען, פוסצען).

עייצי (יבמות קז.) עייצי לה קרוביה; מע' עצה ב (בעפאַרטהיילען) ענין עושק ומרמה.

עייקא (ת"י במדבר כה יח) ארום עייקין אינן (בעדרענגער) מציקים.

עיל ת' עיר (שופטים יב יד) עיל (פֿיללען, יונגער עזעל) בע' עלי ב.

עין (ברכות כה:) מעין שמונה עשרה (אינהאלט, דער ארט) לשון ענין.

עין (בכורות יא.) עין יפה (פֿריי-געביגער). עין רעה (גייציגער) קמצן.

עינא (בראשית מז ז) על עינא דמיא (קוועללע).

עינא (הושע י י) על חרתין עינוהי פֿורכע

(פֹּרְכַע) תלמים .

עיר (זכרי' ס ט) ועל עיר בר אתן (עזעל-פִּילֵלֶען) .

עיש ל"ם (איוב לח לב) ועיש על בניה (זיעבעג-געשטירן) עם קבוצת כוכבים .

עכבן (אי"ר, טובים היו) מריה עוכבנן (דיסטעל) כמו "עכבוות" מיני דרדר מבושלים לאכלה .

עיכל (יכו' ע"ז ח) ובירושלים היה הופך עיכליה דימיניה לשמאליה; צ"ל .ענכליה" כמו אונקלי (ד' אַרְמֶעל) עיי"ע פלכיד לקמן .

עכן (מסדרין מד:) שעכן עונותיהם של ישראל; פי' שהקיף והכפיל, כדאמרינן (ז"מ נט:) שהקיפו דברים בעכנא זו .

עכס (ילמד' נשלח) אין אפעה אלא עכס *exis* (א' ארמ גיפטיגע שלאנגע) .

עכשוּבְנִיתָא (יכו' ע"ז ז) עכשוּבְנִית' סכנה . ובירוש' (שנת הניר' .עכשוּבְנִיתָא" (שפינגע); מין מכה ובועה .

על ת' השמש לבוא (נראשית מו יב) למיעל (אונטערגעהן) .

עלה (דניאל ו ס) הוו בעין עלה (פֶּאָר-וואַנד, אומשטאַנד, בעשולדי-גונג) עלילה וסבה .

עלי; עיי"ע עלי א, צ"ל *αλια* (פֶּער-זאממלונג) .

עלילה ל"ם (דנריס כז יד) עלילות דבריו' (פֶּאַלשע בעשולדיגונג) .

עולימא; ת' עלם ועלמא (שמות ז ו, נראשית כד יד) עולימא (קנאבע) ועולימתא (מעדכען) .

עלע (א) (חולין כז:) בני יונה כשרים משיעלעו (בלוטעהן), מל"ם (איוב לט ל) .

עלע (ב) (ת"ש ח"ז) אשתכח עלעיתא; כע' עלה ב לעיל .

עמד (א) ל"ם (ישעי' ג יג) ועומד לדין (בערייט, פֶּעהיג, אים שטאַנ-)

דע זיין) מוכן ומזומן .
עמד (ב) ל"ם (נראשית כט לה) ותעמוד מלדת (אויפֿהערען, אבהאל-מען) ענין הפסקה ומניעה . (מסדרין זג:) ומעמידין על עצמן בשעה שצריכים לנקביהם .

עמד (ג) ל"ם (יחזקאל כז יד) היעמוד לבד (וואַגען, ערדרייסטען, מוטה האבען) ענין העזה והתחזק בדבר .

עמד (ד) ל"ם (עזרא י טו) עמדו על זאת (בעהאררען) ענין קיום, (ז"מ מז:) שאינו עומד בדבורו .

עמד (ה) (שמו"ר יח) שפלוגי פטרונג עומד עליהם (ביישטעהען) ענין סגנוריא .

עמד (ו) (יכו' נזיר ט) עמד של מעות היה; כמו "אמד" (שאַטצונג) .

עמוד (א) (ע"ז עג:) דנפיש עמודיה (שטראַמס) קלוח .

עמוד (ב) (יכו' שנת ח) סמטיות שבין העמודים; פי' שהיו ברחובותיהם עמודים לכל סוחר לתלות עליהם סחורות שונות . וזהו (ז"ל לד) אנא חכים מן מזגא ולית בה ארא תרתין עמודין; פי' שהיא עיר קטנה ורחובה צר מאד [עי' ברכות ח, שבת ז. וברש"י שם] .

עמיא תר' כהה (ויקרא יג ו) עמיא, (דונקעל) .

עמל (ז"ל לט) ולהרהון של מי רגלים עמילה; צ"ל "עמידה" (נאַכט-טאַפּף) כע' עמד ד .

עומני (יכו' נדרי' ג) על עומני מסוסטלא; צ"ל "תומני" (אַכט) שמונה, כבירושלמי שבועות ג .

עמק (א) (נדס יט.) עמוק מכן טמא (העלל) בהיר, ל"ם .

עמק (ב) (ס"י נראשית כז יד) דלא הוו בלבביה עומקא (פֶּערקרימ-מונג, ליסט) מסורס משורש עקם .

עמר (יכו' שנת ט) צווחין לפעלא טבא עמרא; ע"ע עמד ד .

ען (ירו' שניע' ג) דאזל ליה לצורכא ולא מתעני; מל"מ ענה (עראַפֿענען) ענין פתיחה ויציאה [לנקות גופו]; או הוא מל"ע ענ"ה (אויסלערען) ענין הרקה וערוי, שכן יבארו קצת במקרא (מקלים פה ח) וכל משבירך ענית.

ענב (זכורות לה.) חלזון נחש וענב; הוא לדעתי מין מום בקרום הענב *uvea* (מרויבענ-הויט) אשר באמצע העין, ואשר בו נקב האישון.

ענה (אזנות ה) על ענוי הדין (דויערן, פֿערציהען, פֿערצאָגערן) ענין המשכה והמתנה. (זמ"ר ט) אי עני דרש; פי' נמשך.

ענון (משלי טו לג) יהוי ענוון (דעמוטהיג, דולדער). ענותן.

ענון (סנהדרין סה:) מעונן זה המחשב עתים בו.

ענני (כתובות סא.) הוון לה בני עינני; בעלי עינים גדולות (גרויס-אויגנע).

ענוניתא (חולין מז.) ענוניתא דורדא; כמו "אנוניתא" (אַהרבען) כעין אוון קטן.

עונש ל"מ (משלי יס יט) נושא עונש (שטראַפֿע).

עינותא (אי"ר, צדו צעדינו) משלה עינותיה לבר ביתיה; כמו "אוניתא" *ἦν* (קויף) שמר קנייה, מע' אן ב.

ענות (ילמד' תשא) קול ענות חרופים וגדופים *ουσοι* (שעלטען, שימפֿען).

עם ל"מ (מלאכי ג כא) ועמותם רשעים (טרעטען, קנעטען; דרינגען, נאַטהיגען) ומזה שם עמים ועסה.

(ב) **עם** עיי"ע מעם.

עיסה (וי"ר יג) המן הרשע שמשך עיסה כנחש; לדעתי צ"ל "שנושך ערסה כנחש" פי' שנושך בארסו (גיפֿט). (ז"ר טז) שהיה המן שף עמה כנחש; צ"ל

"שף" (מל' הוא ישוּפֿך) ערס כנחש. **עסי** תר' נהמה כדובים (ישעי' נט יא) עסינא (ברומען) וכן בלס"י.

עסלא (עיוזנין י:) עור העסלא *sella* (זעסעל, נאכטשטוהל) ספסל, גיר' הערוך "אסלא".

עפיין (ע"ז לט.) הסולתנית והעפיץ; מין דג, עיין ע' אפיאן.

עויץ תר' ואקח את ספר המקנה את החתום (יכמי' לז יא) ית דכתיב ב עויץ וחתים; לדעתי צ"ל "בעריך" *archium* פי' שכתוב בהערכאות לקיום.

(א) **עצב** (דניאל ו כא) בקל עצבי זעיק (שמערץ, מרויער; וועה!).

(ב) **עצב** (עיוזנין ג:) הללו (אמות) שוחקות והללו עצבות (גענויא, שפארואם).

(ג) **עצב** (זכורות לה.) במשנה הניר' ענב, מין מום, עיי"ע לעיל.

עציא ת"י עצה (ויקרא ג ט) עציא (ריק-גראד) שדרה.

(א) **עצם** (שבת קנא:) אין מעצמין; כערך עמץ (ד' אויגען שליעסען) ל"מ.

(ב) **עצם** (סנהדרין לא:) ב' שנתעצמו בדין (שטאררוינג, שטארר-קאַפֿיג) מתעקש ועומד על דעתו.

(ג) **עצם** (ירו' ז"ב י) עצומים כו' גבי; הוא תנאי אסמכתא (פֿער-זיכערונג) על העתיד, נובעת מאמוץ הלב (שטאררוין).

עצין ת"י אם רזה (זמל' יג כא) או עצין (הארט, מאגער) וכן בל"ע.

(א) **עצר** ת' הדורך (ישעי' עז י) דעצר (טרעטען, פרעסען), וכן ת' זג (זמל' ו ד) עצרין (הילוע פֿאַן מרויבען) זני הענבים אחר שנדרכו.

(ב) **עצר** תר' בשבועותיכם (זמל' כח כו) בעצרתכן (בעשליעסען, וואַכענפֿעסט) עצרת.

(א) **עקב** (שבוט מו:) העוקב אחר מנאף; בלס"י עק"ב (זוכען, פֿאַרשען, פֿערשאַפֿען) ענין סרסרות. עקב

עקב (סוטה טז.) הלכה עוקבת המקרא, י"מ (לויז לו ג) ולא יעקבם (פֿערהאלטען, צוריקהאלטען) ענ' עצירה ומניעה.

עקד ת"י ויקדו (שמות ד לא) ועקדו (י"ד נייגען).

עקם (יכו' יומא ו) אבנט מכפר כו' על העוקמנין (הינטערליסטיג, טיקד קיש) מרמה.

עקנא (ח"י צמד' יב יב) והות תמן בעקנא (דראנגזאל). ויש שענינו מרמה ועקמומית (ליכט) בר נש דעקין הוו (יכו' צ"ק יו"ד).

עקף (א) (יכו' קדושין ח) התורה (שבע"פ) מעקפת את המקרא; כע' עקב ב לעיל.

עקף (ב) (ספרי זכרה) ועוקף את מחנה ישראל (אומרינגען) ענ' היקף.

עקף (ג) (ספרי ולחמקן) מי שיאכל פני שביעית יהו מחזירין אותו בעקיפין; צ"ל "בקמפון" וכן הוא במדרש (דז"ר ז).

עקץ (ח"י דברים ח ט) ועקרבין עקצין (שמעכען, בייסען) מע' עקץ ב.

עקר (א) (ע"ז ג:) מעיקרא מאן הוו אנפֿאנגס, פֿאָרהער).

עקר (ב) (שנוע' מ:) הא עיקר. (כתובות פט:) תוספת ועיקר. (חולין נח:) טעם כעיקר (ד' הויפטזאכע, הויפטפֿארט).

עקר (ג) (זכרות כז.) לא יכנס לביהמ"ד כל עיקר (גאנץ אונד גאר).

עקש (מגילה כד:) היו ידיו עקשות (זייטווערטס געקרימטט) עקומות לצדיהן.

עקת (חוס' זכרות ה) והעקלן והעקתן [מומין] כערך שלפ"ז.

עיר (שבת מ:) עיר של זהב; מין תכשיט שתבנית ירושלים חקוק עליו.

ערב ת"י רקיקן (שמות כט ז) ערובין; צ"ל "ערובין" (דינער קוכען) מע' ערד ג.

ערבל (ח' טה"ט ט ט) רשיעיא וערבלאין (צוזאממענגענעלויפֿענעס געזינרעל) אכפסוף.

ערברב תר' אכפסוף (צמד' יא ד); עי"ע שלפ"ז.

ערבות (תהלים סח ה) כורסיה יקריה בערבות (דיסטער, דונקעלן) פ'י יושב סתר ענן וערפל סכיביו באין משיג עצמותו.

ערבותא או ערבוביתא (נדלים פא.) ערבוביתא דדישא (אונרייניגקייט, שמוטץ).

ערד ת"י עלילות דברים (כז יד); צ"ל "ערד" ברי"ש, מלשון ערעור (בעשולדיגונג, פֿאלשע-).

ערוה (גיטין ג.) דבר שבערוה (עהלי-כעס) ענין ביאה והזדווגות.

ערזר (פסיקתא טו) לעורזילהון דאיילתא (יונגע פֿלחן טהירען) חיה בעודה צעירה, כע' ארול ב.

עריא (שמות כח מז) לכסאה בשר עירייתא (שאאס, בלאַסע) ערוה.

ערד (נדלים כז:) אלמלא חטאו כו' לא ניתן להם אלא כו' וס' יהושוע בלבד מפני שערכה של א"י הוא archium (ארכיוו) פ'י שבו נמצא מזכרת חלקי כל שבט לגלילותיו.

ערלא (זכריות לד יד) לגבר די ליה עורלא (פֿאָרהויט). ומוזה שם התואר "ערלא" (אונבעשניטענער) אינו מהול.

עירנייה (יכו' ז"ב ט) אפי' עירנייה; כע' אודייני (ז"ב קמד.) ע"ע.

ערניתא (יכו' שבת ז) אירן ערניתא (וויזענ-וואַל) עי' תוה"א ח"ב הערה יח.

עריסה (ז"ר נג) ויעש אברהם משתה גדול, לא נדנדה עריסה תחילה אלא בביתו של אברהם כו'; כמו "ארשתא" ע"ע. ולעיל ע' אריסתא שענינם ס עו ד ה שעושה האחד בתחילה וראשונה למרעיו בעוד שלא

אכל

אכל משלהם (געזעללשאַפֿטסמאהל) .
(ב) **עריסה**, (נדריס נוג) המטה והעריסה
(וויגענע) מטה של קמן .

ערם; כע' ארם (גיפֿט) ע"ע עיסה
לעיל .

ערע (זרכ' לו-) לא יערענו בשמן
(גורגעלן) בע' ערו, וכן
בל"ע .

(א) **ערער** (ז"ז לב.) אין ערער פחות
מב' (בעשטרויטען, א'
איינוואנד) בע' ער ח .

(ב) **ערער** (קה"ר, שבתי) עת ופגע כו'
עת היא שפוגעת באדם
ומערערת בו כו', מע' ערע ב (טרעפֿען)
ענ' פניעה ומקרה [מב] .

(א) **ערף** ל"ט (ירמ' נח יג) עורף ולא
פנים (נאקען, געניק). עריפה
(ד' נאקען הויען) .

(ב) **ערף** (ספרי האזינו) אין אדם אומר
לחבירו פרוט לי סלע אלא
ערוף לי (וועכסלען) ענ' חלוף, וכן בל"ע
וסו' .

ערפל (ז"ר נט) המסדרונה כו' ערפלא
טורא; לדעתי צ"ל "פרא

פליטורא" *propalatum* (פֿאַרפּאַלאַט)
חדר הראשון שבפלטין מושב המלך,
ע"ע פלט ג, והיפ"ת פי' הר שנקרא
ערפלא וקים ליה דהיינו מסדרונה (??) .

(א) **ערק** (סנה' קאז) ואמריא ערקין,
ובתום' שם הגי' "עדקין";
וצ"ל "דעדקין" (קליין) כע' דערק ב.

(ב) **ערק** (ירו' סוף עירוב') כע' יארק .

עוררא (ירו' סוף עירוב') אית דבעי

מיטר עוררא (וועקער) שם כלי לעורר
מהשינה .

עשה (שביע' ח) אין עושין זיתים;
מל"ט (יחו' כנג) ענ' כתישה
ודחיקה (דריקען, פרעסען) .

עשן ל"ט (רויך, רייכערן) . עשינו
עלינו את הבית (ינמוס קמו.) ענ'
הדלקה (גערייכערט; געצונדען) כבל"י

Evuicaw (רייכערן, אנצינדען) .

עשונית (ילמד', תהומות יכסיומו) וכי
תהומות יש שם (בים סוף)
והלא עשונית היא; צ"ל "משונית" ע"ע
sinus (מעערבווען) . פי' הלא אינו
אלא לשון היוצא מן הים ואין שם
תהומות .

עשיק (משלי יד ז) ודעשיק באורחתי;
בלס"ז עש"ק (פֿערקעהרט,
טריגעריש) .

עשש (מד' סהל' יט) לגבור כו' מאבנא
דהוא מתעשש; וי"ג "סתנושש,
ע"ע לעיל .

עשת (דני' ג ד) ומלכא עשית
להקמותיה (דענקען, בעאב-
זיכטיגען) .

(א) **עתד** (זכר' לב לה) ומבע דעתיד
להון (בעשטימסט, בערייט,
אין צוקונפֿט) .

(ב) **עתד** ת' ותתצב (שמות ז ד)
ואתעתדית (שטעהען,
ווארטען) .

(א) **עתק** ל"ט (דה"א ד כג) והדברים
עתיקים . ת' בלה (איכה ג ד)
עתק (פֿעראלמען; פֿערדערבען) .

(ב) **עתק** (יחזק' מא יז) ועתיקייא סחור
(זיילען)

[מב] **ערער** (קה"ר, שצתי ורלה) כי עת ופגע וגו' עת הוא שפוגעת בחדס ומערערת בו
כל הדברים האלו; נראה שז"ל "ומערעית" מע' ארע או ערע שהוא חר'
פגע ומקרה בע' ערע ב (טרעפֿען) וכן שם (ראה זה) חדא מארערא לחדא, כמו "מארעיא"
פי' פוגעת, כזכרשלאמי (סוסה א ז) אחת מתארעא לאחת, וכן שם (שלא לחמד) דערערן
ימא, כמו "דארעון ימא" פי' פגע ושחת בנו הים, כמו שנמצא שם לשון זה ב' פעמים לפני
זה, ועיין ריש אות ו' וי' .

(זיילען; פֿאַלייאַר) עמודים נתונים בזויות החומה לחוקם, ובל"מ "אתיק".
עתֵר ת' ויבצעני (חיונו ט) ויעתיר יתי (בערייכערן) מלש' בצע, ויהיה פירשו אשר היה פותח ידו ומעשרני.

פ

פיאה (עירו' יא:) פיאה מתרת (שמרייה, שגור) קליעה מזמורות וכדומה נמתחת מכלונס אחד להשני.
פארי (ז"ז יח.) דהדר פארי; -ענ' פרי וגידול (וואכסען).
פג (סה"ר, לכוסתי) טוסון פניין; מל"מ [ע"ע פלג לקמן] ענ' חלוף ותמורה (וועכסלען; פֿערשיעדען) פי' סוסים שונים.

פגרי פלאה (סה"ר, כמעט) ע"ע כאמי שצ"ל, שרני" *πορνη* זונה.
פגם (קדוש' סז:) הפגום שבשניהם, בושת ופגם (פֿעהלער, פֿעהלערהאפֿט) מע' פגם ד.
פגם (זכו' לה:) נמל פגם וצרם אזנו; כמו "פניון" *pugion* א' קורצער דאָלד.

פגם (ז"ר כ) בגדי אדה"ר שהן דומין לפגם רחבים מלמטה וצרים מלמעלה, נראה שיש לגרום פגם" *πηγος* א' ארט קלייד) מין בגד שנעשה כן.

פוגני (מר"ש ד ח) באגרתא ובפוגני ניגמי; אין מבאר למלים אלה; ואולי הגי' ובמגני נוגמי" *magno nuntio* (גרמסע בעקאנטמאכונג, פֿערקנידיגונג) ע"ע בוגני לעיל.

פגע זל"מ (קהל' ט יא) עת ופגע (צופֿאלל, אונגליקספֿאלל) מקרה ואסון.

פגע (קהל' יז ח) קבל ה' פגיעתי (ביטטען; גוט זאגען) ענ' בקשה והשתדלות.

פגע (סנה' פא:) קנאין פוגעין בו; ל"מ

(סמ"ז ח טו) גש פגע בו (בעשמרא-פֿען).

פגע (מר"ש ח ז) שדין ופגעין (סנוט' טו:) שיר של פגעים (שלעכטע גייסטער).

פגר ת' גו (משלי יוד יג) פגר (קאָרפּער) גוף.

פגש (ירו' סנה' ז) ותפגוש אותם (אביגיל) שהוקרו כולם; דורש המלה מלש' בית החצים ובית הפגושות (א' ארט פֿפֿייל) ופי' "ותפגוש אותם" שעשתה אותם יורים כחץ, ע"ע פגשא.

פדא (ע"ז ט) בפדא ופלמודא (דגים) דדמי רישייהו לדטמאים; מין דג מהור.

פדא (ירו' ר"ה ח) פדא בסיליאום; צ"ל "פרא" *πρῶ* (פֿאָר) ע"ע אנריפס.

פדגרא (ירו' מעס' ח) מן די ירום פדגרא; אולי צ"ל "פודגרא" *πυτ-υργος* (געוועכסע ערצייגער) הוא הנץ (בליטה-אויגע) שבראש הפרי המתמעט ונופל אחרי כי זוגמר הפרי.
פה (זרכ' ס) חרב של ב' פיות (שארפֿע).

פיו (כלל' ט) פיו של צמר; כע' פיה.

פויל (ז"ר לו) שם לטלית ויפת לפיולא; יש לגרום "לפנולא" *paenula* א' דיכטעס אָבערקלייד בייא ד' ארמיי) בגד מוכשר למלחמה.

פויל (טוס' ז"מ ג) פוילאות וילסאות לא סכר *palla, pallium* (פֿאָר-האנג) מין וילן ומסך.

פוז (זמ"ר ד) שהיה הוהב קולו פוז (קלינגענר, שאללענר) ענ' צלצול.

פוזיזא ת' כלי פז (חיוז כח יח) מאני פוזיזא (פֿיינעם גאָלד).

פזח (זיר ז.) כנוי לנוירות.

פזמריקון (מד' סהל' יח) ואויבי נתת לי עורף, אמר פזמריקון שלי